

ЕТИЧНА БЕСІДА ЯК МЕТОД МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Проблема морального виховання особистості є невичерпною і завжди актуальною. Адже моральні якості людини не є вродженими, а набуваються впродовж життя шляхом морального виховання. Моральне виховання – це «цілеспрямована взаємодія дорослого і дитини з метою формування моральних почуттів і якостей, засвоєння моральних норм і правил, розвитку моральних мотивів і навичок поведінки» [1, с. 211].

Формування моральності дітей дошкільного віку відбувається з опорою на власний досвід дитини, практику її взаємин з однолітками та дорослими та триває кожної миті.

Усі освітні програми для дітей дошкільного віку містять інформацію присвячену вихованню моральності, адже саме у цей час формується моральна свідомість особистості, розвиваються навички моральної поведінки, виховуються основні моральні якості.

Своєрідним інструментом педагога є методи морального виховання. За їх допомогою здійснюється цілеспрямований вплив на дошкільників, організовується та спрямовується їхня життєдіяльність, збагачується моральний досвід. Серед методів морального виховання виділяють показ і пояснення, заохочення до моральних вчинків та осуд негідних вчинків, позитивний приклад, вправління, роз'яснення тощо. Одним із важливих методів формування моральності у дітей дошкільного віку є етичні бесіди – «розмови вихователя з дітьми на моральні теми під час занять, у повсякденному житті» [1, с. 234].

Основними завданнями етичної бесіди можуть стати такі:

- формування моральних уявлень дітей, що здійснюється на основі аналізу конкретних вчинків, фактів та подій;
- розвиток усвідомленого ставлення до вчинків власних та інших людей, здатності їх оцінювати;
- розвиток усвідомленого ставлення до правил поведінки;
- спонукання дітей до моральних вчинків.

Зміст етичних бесід можуть складати реальні життєві ситуації, поведінка людей, факти і вчинки, за якими діти могли спостерігати безпосередньо.

Тому важливо, щоб зміст етичної бесіди спирався на життєвий досвід дітей. Він ще незначний, а тому міркувати над гіпотетичними вчинками чи подіями дітям почасти буває складно. До того ж аналіз реальних життєвих ситуацій дозволяє дітям краще їх розуміти та вказує на способи орієнтування у них.

Безперечно, зміст етичної бесіди має відповідати віковим особливостям дітей та стосуватися конкретних ситуацій, які справді можуть їх турбувати.

Тематика етичних бесід має стосуватися проблем, які цікавлять дітей дошкільного віку та поступово ускладнюватися, адже з віком їхній життєвий досвід та інтереси розширюються.

У процесі етичних бесід доцільно ставити дітей у ситуацію вибору: між добром і злом, між гарним та поганим вчинком тощо. При цьому варто давати кожній дитині час на обмірковування ситуації, не поспішати допомагати з висновками та узагальненнями, вчити робити їх самостійно.

Організовуючи етичну бесіду, вихователь повинен бути тактовним і обережним при обговоренні проблем, які торкаються конкретних дітей групи, щоб ненароком не образити їх.

У закладі дошкільної освіти етичні бесіди можуть проводитися з усією групою дітей (колективні), з кількома дітьми (групові) та індивідуально з однією дитиною. Колективні бесіди доцільно проводити з метою обговорення питань, які цікавлять усіх дітей, натомість групові та індивідуальні можуть торкатися конкретної ситуації, що трапилася в групі та потребує обговорення.

Структуру етичної бесіди можна презентувати у вигляді трьох етапів. На першому необхідно викликати в дітей зацікавлення обговоренням конкретної проблеми, зосередити їхню увагу на певному явищі. Відтак розпочати бесіду доцільно з опису конкретного факту, чи яскравого образу та постановки дітьми конкретного завдання. На другому етапі доцільно розкрити зміст певної моральної норми, викликати до неї певне емоційне ставлення шляхом обговорення вчинків чи фактів. На цьому етапі дітям пропонуються питання, спрямовані на аналіз та оцінку певних вчинків, моделювання їхніх наслідків тощо. Доповнюючи та уточнюючи відповіді дітей, педагог допомагає їм зробити адекватні висновки. Завершальний етап бесіди, як правило, присвячується підбиттю підсумків та формулюванню конкретної моральної позиції, що може виражатися у формі правила поведінки, чи прикладу, який варто наслідувати. Доцільно також пов'язати етичну бесіду з наступною діяльністю дітей.

Отже, виховне значення етичних бесід полягає у тому, що вони формують моральні уявлення, розвивають позитивне ставлення до моральних вчинків як власних, так і інших людей, до моральних явищ і норм поведінки. Бесіди викликають у дітей прагнення наслідувати позитивний приклад, дотримуватися норм моралі, що зумовлює формування моральної самостійності дошкільнят.

ЛІТЕРАТУРА

1. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2006. 456 с.